

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය ව්‍යාචනය

රාජ්‍ය සංවර්ධන හා නිර්මාණ නීතිගත සංස්ථාවේ (“සංස්ථාව”) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුයැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් සහ නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

සංස්ථාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි. මතය ව්‍යාචනය සඳහා පදනම කොටසේ සාකච්ඡා කර ඇති කරුණුවල වැදගත්කම හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.2 මතය ව්‍යාචනය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. විගණන මතය ප්‍රකාශ කිරීමට සුදුසු සහ ප්‍රමාණවත් විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මට නොහැකි විය.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සංස්ථාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සංස්ථාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සංස්ථාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සංස්ථාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකාධිපති වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කර ගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, චේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- භාවිත කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල හා ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය හා කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල යෝග්‍යතාවය ඇගයීම.
- සිද්ධීන් හෝ තත්වයන් හේතුවෙන් සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයන් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබා ගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම් ව ගිණුම්කරණය සඳහා සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම්වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. මාගේ නිගමනයන් විගණකගේ වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මතපදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්වයන් මත සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඉදිරිපත් කිරීම, ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය ඇගයීමට ලක් කළ අතර ඒ සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.

ඉන්වොයිස් නොකළ පාරිභෝගිකයන්ගෙන් අයවිය යුතු මුදල රු.මිලියන 1,898.86 ක ලැබීම අවිනිශ්චිත වූ නමුත් ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදනයන් සිදුකර නොතිබුණි.

මෙහෙයුම් අවශ්‍යතාවයන්ට සහයෝගය දක්වමින් 2023 වසරේ දී ලංකා බැංකුව සමග බැඳුම්කර පහසුකම් පිළිබඳ සාකච්ඡා කර ඇත.

එහෙයින්, මෙහෙයුම් තුළ සංස්ථාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම මණ්ඩලය විසින් පුරෝකථනය කරන බව නැවතත් සඳහන් කරනු ලැබේ.

(ii) ප්‍රමිතියේ ඡේද අංක 32ට අනුව, ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති මගින් අවශ්‍ය නම් හෝ අවසර දී ඇත්නම් මිස වත්කම් සහ බැරකම්, ආදායම් සහ වියදම් එකිනෙකට හිලවී නොකළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, මිලදී ගැනීමේ අත්තිකාරම්වල හා විවිධ අත්තිකාරම්වල බැර ශේෂයන් රු.මිලියන 4.27 ක් එම ගිණුම්වල හර ශේෂයන්ට එරෙහිව හිලවී කර ඇත. ඒ අනුව, ජංගම වත්කම් එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.

බැර ශේෂයන් ඊළඟ වසරේ දී නිවැරදි කරනු ලැබේ.

බැරකම්වලට එරෙහිව වත්කම් හිලවී කිරීමෙන් හා විදයම්වලට එරෙහිව ආදායම් හිලවී කිරීමෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් නිවැරදි තොරතුරු ඉදිරිපත් නොවිය හැකිය.

(iii) ප්‍රමිතියේ ඡේද අංක 29 අනුව, ආයතනයක අසමාන ස්වභාවයේ අයිතම ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මිස කාර්යයන් ලෙස වෙන්කර ඉදිරිපත් කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, රු. මිලියන 6.08 ක් වූ කෙරීගෙන යන වැඩ වටිනාකම මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වෙන් වෙන් වශයෙන් නොපෙන්වා දේපල, පිරියත හා උපකරණ යටතේ ඇතුළත් කර තිබුණි.

කෙරීගෙන යන ගොඩනැගිලි වැඩ අවසන් වීමෙන් පසු ගොඩනැගිලිවලට මාරු කරනු ලැබේ. 2023 වසරේ දී මෙය වෙනම පෙන්වනු ලැබේ.

ප්‍රමිතිය අනුව සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීමක් සිදු කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව, ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත් ආදායම ලෙස මූල්‍ය අංශය විසින් හඳුනාගෙන ඇති නමුත් ගනුදෙනුකරුවන්ට ඉන්වොයිස් නොකළ, ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයවිය යුතු ලෙස රු.මිලියන 3,519.81 ක් ශේෂයක් මූල්‍ය ප්‍රකාශවල දක්වා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ඉදිකිරීම් අංශය විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද	ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයකර ගැනීම අවිනිශ්චිතව පවතින ශේෂය පියවා ගැනීම සඳහා කම්ටුවක් පත් කර ඇති අතර ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන්	වෙනස සඳහා හේතුව නිර්ණය කළ යුතු අතර ඒ අනුව අවිනිශ්චිතතාවය සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන සැලසිය යුතුය.

ලේඛනවලට අනුව, රු.මිලියන 1,620.95 ක මුදලක් පමණක් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයවිය යුතු බවට තහවුරු විය. එහෙයින්, රු.මිලියන 1,898.86 ක වෙනසක් නිරීක්ෂණය වූ අතර වෙනසට හේතු නිර්ණය කර නොතිබුණි.. එබැවින්, මෙම වෙනස් මුදල් ප්‍රමාණය නැවත අයකර ගැනීමේ හැකියාව ඉතා අවිනිශ්චිත බව නිරීක්ෂණය විය. තවද, කාල විශ්ලේෂණයට අනුව, ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් අයවිය යුතු මුළු මුදලින් රු.මිලියන 2,560.22 ක ප්‍රමාණයක් වසර 03ට වඩා වැඩි වූ අතර රු.මිලියන 1820.56 ක ප්‍රමාණයක් අවුරුදු 06ට වඩා වැඩි විය. කෙසේ වෙතත්, සංස්ථාව මෙම අවිනිශ්චිතතාවය හඳුනාගෙන නොතිබූ අතර ඒ සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිපාදන සිදුකර නොතිබුණි.

අය කර ගැනීමට ඇති එම අවිනිශ්චිත ණය ශේෂය සඳහා වාර්ෂික ගිණුම්වල දැනටමත් ප්‍රතිපාදන සලසා ඇත.

(ආ) 2022 මාර්තු සිට 2024 ජනවාරි දක්වා (මාස 21) කාලය තුළ ණය වාරික සහ පොලී ආපසු ගෙවීම සඳහා කල්දැමීම් වාර දෙකක් ලංකා බැංකුව විසින් අනුමත කිරීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ණය පොලී වියදම පෙර වසරේ රු.මිලියන 199 සිට රු.මිලියන 102.82 කින් අඩු වී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංස්ථාව විසින් මෙම කරුණු හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.

කළමනාකරණය අදහස් දැක්වීම් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.

කළමනාකරණය විසින් පාර්ශවකරුවන්ගේ තීරණවලට බලපාන සියලු ප්‍රමාණාත්මක තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.

(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී තුල දී ජර්නල් සටහනක් මගින් නිමි භාණ්ඩ ආරම්භක සහ අවසාන තොගය ලෙස රු.මිලියන 53.8 විකුණුම් පිරිවැයට ගැලපුම් කර තිබුණි.. ඒ අනුව, විකුණුම් පිරිවැය යටතේ අවසාන තොගය දෙවරක් සටහන් කර ඇති අතර ඒ හේතුවෙන් වර්ෂය සඳහා ලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දක්වා ඇත.

සටහන් කර ගනිමි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සිදුකරන ලද ගිණුම්කරණ ක්‍රමවල නිවැරදිභාවය සහ විශ්වාසවන්ත බව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගත යුතුය.

(ඈ) එකතුව රු.මිලියන 961.81 ක්වූ එකතු කල අගය මත බදු, ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු සහ ආර්ථික සේවා බදු නොගෙවීම මත දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව පනවන ලද අධිභාරය සමාලෝචිත වර්ෂය තුල මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි හඳුනාගැනීම හෝ හෙළිදරව් කිරීම සිදුකර නොතිබුණි.

2022 වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මෙය හඳුනාගෙන නොමැති අතර 2023 වර්ෂය සඳහා එය සැලකිල්ලට ගෙන ඇත.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදිභාවය සහ විශ්වාසවන්ත බව තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයන් ගත යුතුය.

- (ඉ) විගණනයට ඉදිරිපත් කළ තොරතුරු අනුව 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ගෙවිය යුතු වූ VAT මුදල් රු.මිලියන 124.43 ඇතුළත්ව ගෙවිය යුතු වූ VAT රු.මිලියන 1,474.19 ක් විය. කෙසේ නමුත්, එම මුදල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු.මිලියන 1,236.19 ක් ලෙස දක්වා තිබුණි. එම නිසා, ගෙවිය යුතු VAT මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු.මිලියන 238 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- 2023 වර්ෂය තුළ මෙම වෙනස නිවැරදි කරන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නිවැරදි තොරතුරු වාර්තා කර ඇති බවට තහවුරු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
- (ඊ) සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා විගණන ගාස්තු ලෙස රු.මිලියන 3.81 ක් සංස්ථාව විසින් හඳුනාගෙන තිබුණි. එසේ වුවද, ඉදිරිපත් කර ඇති විස්තර අනුව, මෙම සියළු විගණන ගාස්තු පෙර වර්ෂ වලට අදාළ ඒවා විය. එමනිසා, වර්ෂය සඳහා ලාභය එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.
- සටහන් කර ගනිමි. වර්ෂය සඳහා ලාභය ගණනය රු.මිලියන 3.81 ක් කිරීමේදී, අදාළ ආදායම සහ වියදම සාපේක්ෂව කුඩා අගයක් පමණක් සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
- ලෙස දක්වා ඇති බැවින්, පූර්ව වර්ෂයේ ගැලපුම් ලෙස ගැලපීමට කටයුතු කර නොමැත.
- (උ) බැඳුම්කර ගාස්තුව වූ රු.මිලියන 1.54 ක් වැරදි ලෙස සුභසාධනය හා විනෝද වියදම්වල අන්තර්ගත කර තිබුණි.
- සටහන් කර ගනිමි. මූල්‍ය ප්‍රකාශනය සාධාරණ ලෙස කෙසේ නමුත්, වැරදි ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා වියදම් සටහන මගින් අවසාන නිසියාකාරයෙන් වර්ගීකරණය කළ ලාභයට බලපෑමක් යුතුය.
- නොමැත.

1.5.3 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම.

ගිණුම් අයිතමය	අයිතමය		කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
	මුදල රු. මිලියන	ඉදිරිපත් නොවූ සාක්ෂි		
(අ) විවිධ අත්තිකාරම් සහ මිලට ගැනුම් අත්තිකාරම් -ඉදිකිරීම්	19.47	වයස් විශ්ලේෂණය	මෙම අගය නිවැරදි කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කරනු ලැබේ. වයස් විශ්ලේෂණය 2023 දී සපයනු ලැබේ.	ශේෂවල පැවැත්ම නිවැරදිභාවය සහ සම්පූර්ණ බව සතුටුදායක ලෙස පරීක්ෂා කිරීම සහ සනාථ කිරීමට සියළු ලිඛිත සාක්ෂි විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(ආ)	ණයවර ලිපි ආන්තික ගිණුම	151.08	විස්තරාත්මක උපලේඛනය සහ භාණ්ඩවල විස්තර	මෙම මුදල නිවැරදි කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කර ඇත.
(ඇ)	විවිධ ණයගැතියෝ	29.91	විස්තරාත්මක උපලේඛන	උපලේඛන 2023 දී ලබා දෙනු ලැබේ.
(ඈ)	ණයගැති -Ready Mix	34.80	විස්තරාත්මක උපලේඛනය	ශේෂ සනාථ කිරීම් 2023 වර්ෂයේ ලබා දෙනු ලැබේ.
(ඉ)	ඉදිකිරීම් -ණයගැතියෝ	399.37	ණයගැති සනාථ කිරීම්	
(ඊ)	රඳවා ගැනීම් -ඉදිකිරීම්	573.10	ණයගැති සනාථ කිරීම්	
(උ)	මාර්ග සංඥා පද්ධති - ණයගැතියෝ	28.47	ණයගැති සනාථ කිරීම්	
(ඌ)	කොන්ක්‍රීට් අංගන ණයගැතියෝ	52.64	ණයගැති සනාථ කිරීම්	
(එ)	ඇස්පෝල්ට් - ණයගැතියෝ	1.62	ණයගැති සනාථ කිරීම්	

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම්	නිර්දේශය
කොන්ක්‍රීට් අංගන ඉදිකිරීම්, මාර්ග සංඥා පද්ධති සහ ලැබිය යුතු ප්‍රමාද ගාස්තු, ගැනීම් සහ අන්තිකාරම් එකතුව 691.23 ක් තොරව වර්ෂ 3කට වැඩිකාලයක සිට පැවතුණි.	මෙම ණයගැතියන් අයකර ගැනීම සඳහා සංස්ථාව පසු විපරම් කටයුතු සිදු කරනු ලැබේ.	වගකිව යුතු නිලධාරීන් විසින් භිභ ශේෂයන් අයකර ගැනීමට ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

1.6.2 ගෙවිය යුතු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම්	නිර්දේශය
2022 දෙසැම්බර් 31 දක්වා ලද රු.මිලියන 32.34 ක සවලීකරණ අත්තිකාරම් නිරවුල් නොකර වර්ෂ 05 ක් පුරා පැවතුණි.	සටහන් කර ගනිමි.	මෙම ශේෂයන් නිරවුල් කිරීමට පියවර ගත යුතුව ඇත.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදිය සමග අනුගත නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි යනාදියට යොමුව	අනුගත නොවීම	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම්	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි මු.රෙ. 756	2023 ඔක්තෝබර් 31 දක්වා සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා භාණ්ඩ සමීක්ෂණ වාර්තාව විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	එය 2023 වර්ෂයේදී ඉදිරිපත් කෙරේ.	ජංගම නොවන වත්කම්වල පැවැත්ම සහතික කිරීමට සංස්ථාව වාර්ෂිකව භාණ්ඩ සමීක්ෂණ පැවැත්විය යුතු අතර එම වාර්තා විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ආ) 1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක අරමුදල පනත	EPF දායක මුදල් සහ ඒ සම්බන්ධ අධිභාර වූ රු.මිලියන 143.26 ක මුදලක් 2020 සිට සේවක අර්ථ සාධක අරමුදල වෙත ගෙවා නොතිබුණි.	2020 මුල් කාර්තුවේ සිට බලපැවැත්වූ COVID 19 වසංගතය හේතුවෙන් සංස්ථාවේ මුදල් ප්‍රවාහ තත්ත්වය ඉතාමත් දුර්වල තත්ත්වයක පැවතුනි. තවද ආර්ථික අර්බුදය අහිතකර ලෙස කොන්ත්‍රාත් කර්මාන්තයට බලපෑ අතර ඒ හේතුවෙන් නොගෙවන ලද EPF දායක මුදල් විශාල ප්‍රමාණයක් නිරවුල් කිරීමේදී දුෂ්කරතාවයන්ට මුහුණ පාන ලදී. සංස්ථාව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේදී එම මුදල නිරවුල් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් පවතී.	මෙම ව්‍යවස්ථාපිත ගෙවීම් නිරවුල් කිරීමට පියවර ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

(ඇ) ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ / 2006 ජනවාරි 25 දිනැති NPA වක්‍රලේඛ අංක 08 හා 5.4.4 (iii) ඡේද	ව්‍යාපෘති කටයුතු සම්පූර්ණ මට්ටමෙන් සියයට 90 දක්වා ළඟා වීමට පෙර ලැබුණු සවිලීකරණ අත්තිකාරම් සම්පූර්ණයෙන්ම පියවිය යුතුය. එසේ වුවද, සම්පූර්ණයෙන් නිම කරන ලද ව්‍යාපෘති 12 ක් සම්බන්ධයෙන් රු.මිලියන 10.28 ක අත්තිකාරම් මුදලක් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට පියවීමකින් තොරව පැවතුණි.	සටහන් කර ගනිමි.	වක්‍රලේඛයට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට නිසි අවධානය යොමු කළ යුතුය.
---	---	-----------------	---

1.8 මුදල් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සංස්ථාව විසින් සිදු කරන ලද ඉදිකිරීම් කොන්ත්‍රාත්තුව සම්බන්ධයෙන් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියෙන් ලැබුණු රු.මිලියන 792.83 ක බිල්පත් වට්ටම් කර සංස්ථාව මාස 03 ක කාලයක් සඳහා රු.මිලියන 596.12 ක ණය මුදලක් රාජ්‍ය බැංකුවකින් ලබාගෙන තිබුණි. මෙම බිල්පත් නියමිත මාස 03ක් තුළ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියෙන් බැංකුවට නොගෙවීම හේතුවෙන් සංස්ථාව රු.මිලියන 17.52 ක පොලියක් ගෙවා තිබුණි.	එකඟ වෙමි.	සුදුසු උපක්‍රම භාවිත කරමින් පොලී වියදම් අවම කර ගැනීමට ක්‍රියා කළ යුතුය.
(ආ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රාජ්‍ය බැංකු දෙකකින් ලබාගෙන තිබූ කාලීන ණය ශේෂය රු.මිලියන 1,848.24 ක් වූ අතර කල්තැබූ ණය ශේෂවල වටිනාකම රු.මිලියන 1,727.18 ක් විය. මෙම ණය අතරින් භාණ්ඩාගාර ඇපකර යටතේ රු.මිලියන 990.61 ක් ලබාදී තිබූ අතර රු.මිලියන 518.60 ක් සඳහා සංස්ථාවේ ඉඩම් ඇපකර ලෙස සංස්ථාව විසින් ලබාදී තිබුණි.	බැංකු විසින් 2024 ජනවාරි මස අවසානය දක්වා ණය කල් තැබීමක් ලබා දී තිබුණි. ශ්‍රී ලංකා මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් භාණ්ඩාගාර ඇපකර ණය කල්දැමීම සඳහා දැනටමත් අනුමැතිය ලබා දී තිබුණි.	කල් දැමීමේ නව කොන්දේසි අනුව ණය සහ පොලී ගෙවීම පිළිබඳව සංස්ථාවේ කළමනාකාරිත්වය අවධානය යොමු කළ යුතුය.

1.9 බදු රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2002 අංක 14 එකතු කළ අගය මත බදු පනතට අනුව 2006 වසරේ සිට වැට් බද්ද සහ අධිභාර	කළමනාකාරිත්වය මේ පිළිබඳ අදහස් ඉදිරිපත් කර	එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ විධිවිධානවලට

රු.මිලියන 2,403 ක් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ප්‍රේෂණය කර නොතිබුණි .

නොතිබුණි.

සංස්ථාව අනුකූල විය යුතුය.

(ආ) 2009 අංක 09 ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු පනතට අනුව 2010 වසරේ සිට ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු සහ අධිභාරය රු.මිලියන 7.15ක් ගෙවා නොතිබුණි

සංස්ථාව ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේදී NBT බැරකම පියවනු ඇත.

සංස්ථාව, ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු පනතේ විධිවිධානවලට අනුකූල විය යුතුය.

(ඇ) 2015 අංක 13 දරන ආර්ථික සේවා ගාස්තු සංශෝධන පනතට අනුව ගෙවිය යුතු රු.මිලියන 101.23 ක ගෙවිය යුතු ආර්ථික සේවා ගාස්තුව දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවා නොතිබුණි.

සංස්ථාවේ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී ESC බැරකම පියවනු ඇත.

සංස්ථාව, ආර්ථික සේවා ගාස්තු සංශෝධන පනතට අනුකූල විය යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචන වර්ෂය තුළ සංස්ථාවේ මෙහෙයුම් කටයුතු හේතුවෙන් බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය රු.26,921,045 ක් වූ අතර, එය පෙර වර්ෂයේ රු.96,124,611 ක බදු පෙර ශුද්ධ ලාභය සමඟ සැසඳීමේදී රු.69,203,566 ක පිරිහීමක් පෙන්නුම් කර තිබුණි. ආදායම අඩුවීම සහ පරිපාලන වියදම් ඉහළ යාම මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයට බලපා තිබූ ප්‍රධාන හේතූන් වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතාව

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය සහ සංස්ථාව අතර විධිමත් කොන්ත්‍රාත්තු ගිවිසුමකට එළැඹීමකින් තොරව 2013 වර්ෂයේදී සංස්ථාවේ වාචික උපදෙස් මත රත්නපුර මුවගම පැරණි පාලමේ ප්‍රතිකාර්මික ව්‍යාපෘතිය භාරගෙන තිබුණි. 2019 දී ප්‍රතිකාර්මික ක්‍රියාවලිය අවසන් කිරීමෙන් පසු සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 53.63 ක ඉන්වොයිසියක් ප්‍රතිකාර්මික පිරිවැය සහ ප්‍රවාහනය කිරීමේ පිරිවැය අයකර ගැනීම සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි මේ මුදල මෙතෙක් අයකරගෙන නොතිබුණි</p>	<p>මෙම මුදල අයකර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සංස්ථාව පසු විපරම් කරමින් සිටී</p>	<p>RDA වෙතින් හිඟ ශේෂය අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

(ආ)	සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සංස්ථාවේ අරමුණුවලට පටහැනිව මොනරාගල මැණික් ගැටීමේ ව්‍යාපෘතියක් සඳහා සංස්ථාව විසින් රු.මිලියන 5.84 ක් වැය කර ඇතත් 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වන වසර දක්වා කිසිදු ආදායමක් උපයා නොතිබුණි.	එකඟ වේ.	පනතේ අරමුණ අනුව සංස්ථාව තීරණ ගත යුතුය.
-----	---	---------	--

(ඇ)	ලාභ ගණනය කිරීමේ ප්‍රකාශනය අනුව, 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට ක්‍රියාත්මක කරන ලද ව්‍යාපෘති 92 කින් ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘති 17 ක් රු.මිලියන 128.91 ක අලාභ හඳුනාගෙන තිබුණි.	ප්‍රතිපාදන නොමැතිකම හේතුවෙන් ඉදිකිරීම් නතර වී තිබුණි. අදාළ කාලයේදී අක්‍රීයවීම මත ඇතිවූ පොදු කාර්ය වියදමකි. කොවිඩ් කාලපරිච්ඡේදය තුළ ප්‍රවාහන සීමා සහ ද්‍රව්‍ය භිභය හේතුවෙන් වැඩ කටයුතු නතර විය.	ඉදිකිරීම් ව්‍යාපෘතිවලින් සිදුවන පාඩුව අවම කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
-----	--	---	---

(ඈ)	සංස්ථාවේ පූර්ණ අයිතිය ඇති පරිපාලිත ආයතනය වන Devcoshowa (Pvt) Ltd කාලයක් තිස්සේ අක්‍රීයව පවතින අතර, සමාගම ඇවර කිරීමට 2006 වර්ෂයේදී මණ්ඩලය තීරණයක් ගෙන තිබුණි. ඇවර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය 2023 ඔක්තෝබර් 31 වන විටත් අවසන් වී නොතිබුණි.	2023.09.15 දින පැවති ප්‍රවාහන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශයේ විගණන කළමනාකරණ කමිටු (AMC) රැස්වීමේදී මේ සම්බන්ධයෙන් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවෙන් උපදෙස් ලබා ගන්නා ලෙස අමාත්‍යාංශ ලේකම්වරයා අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්වරයාට උපදෙස් දී ඇත.	ඇවර කිරීමේ ක්‍රියාවලිය අවසන් කිරීමට සංස්ථාව කටයුතු කළ යුතුය.
-----	--	--	--

3.2 උන උපයෝජිත දේපල, පිරිසක සහ උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.මිලියන 114.98 ක වියදමින් මෝටර් රථ, යන්ත්‍රෝපකරණ සහ උපකරණ 39 ක් අලුත්වැඩියා කිරීමට ඉතිරිව ඇති බව රත්මලාන ප්‍රධාන කාර්යාලයේ භෞතික පරීක්ෂණයේ දී නිරීක්ෂණය විය. අළුත්වැඩියා සඳහා රු.මිලියන 19.23 ක මුදලක් ඇස්තමේන්තු කර තිබුණද, එය 2023 ඔක්තෝබර් 31 දක්වා සංස්ථාව විසින් සිදු කර නොතිබුණි.	සංස්ථාවේ පවතින මූල්‍ය දුෂ්කරතා හේතුවෙන් වාහන සහ යන්ත්‍රෝපකරණ අලුත්වැඩියා කිරීමට නොහැකි වී ඇත. බොහෝමයක් ව්‍යාපෘති නවතා දමා ඇති බැවින් උපකරණ සඳහා ඉල්ලුමක් නොමැත. අනාගතයේදී අවශ්‍යතාවයක් ඇති වූ විට, ඉහත සඳහන් දේ අලුත්වැඩියා කර භාවිතා කරනු ඇත.	වත්කම් නිසිලෙස පරිහරණය කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.3 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංස්ථාවේ අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව 489ක් වූ අතර තත්‍ය සේවක සංඛ්‍යාව 565ක් විය. ඒ අනුව, විවිධ තනතුරු සඳහා සංස්ථාවට සේවකයින් 76ක් වැඩිපුර බඳවා ගෙන තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.	සිදු කරන ලද ඉදිකිරීම් කටයුතුවල ශ්‍රම අවශ්‍යතාවය මත කොන්ත්‍රාත් පදනම මත සේවකයින් බඳවා ගැනීමට සංස්ථාවට සිදු විය .	වරින් වර කෙරෙන සමාලෝචන මඟින් නියමිත සේවක සංඛ්‍යාව තහවුරු කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ආ) 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට සංස්ථාවේ ඉහළ කළමනාකාරීත්වයේ එක් තනතුරක් පුරප්පාඩු වී තිබුණි. මීට අමතරව ප්‍රධාන ඉංජිනේරුවන් (කොන්ක්‍රීට් අංගන) 02 ක් සහ ප්‍රධාන ඉංජිනේරු (සැලසුම්) වශයෙන් පුරප්පාඩු 03 ක් ඇති වී තිබුණි.	මෙම පුරප්පාඩුව පිරවීම සඳහා අනුමැතිය ලබා දෙන ලෙස කළමනාකරණ සේවා දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ඉල්ලීමක් කර ඇත.	වරින් වර කෙරෙන සමාලෝචන මඟින් නියමිත සේවක සංඛ්‍යාව තහවුරු කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ඇ) සිවිල් ඉංජිනේරුවන් සඳහා අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව 19 ක් වුවද සිවිල් ඉංජිනේරුවන් 51 දෙනෙකු අනුමැතියකින් තොරව කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවාගෙන තිබුණි.	සිදු කරන ලද ඉදිකිරීම් කටයුතුවල ශ්‍රම අවශ්‍යතාවය මත කොන්ත්‍රාත් පදනම මත සේවකයින් බඳවා ගැනීමට සංස්ථාවට සිදු විය .	වරින් වර කෙරෙන සමාලෝචන මඟින් නියමිත සේවක සංඛ්‍යාව තහවුරු කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
(ඈ) අනුමත සේවක සංඛ්‍යාව ඉක්මවා ආරක්ෂක නිලධාරීන් 20 දෙනෙකු බඳවා ගෙන තිබුණි.	2022 වර්ෂයේදී දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල ව්‍යාපෘති ස්ථානවල වත්කම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ආරක්ෂක නිලධාරීන් බඳවා ගැනීමට සංස්ථාවට සිදු විය.	වරින් වර කෙරෙන සමාලෝචන මඟින් නියමිත සේවක සංඛ්‍යාව තහවුරු කර ගැනීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

4. ගිණුම්කරණභාවය සහ යහපාලනය

4.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක 01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වක්‍රලේඛයේ 6.6 වගන්තිය අනුව කෙටුම්පත් වාර්ෂික වාර්තාව සහ ගිණුම්, මූල්‍ය වර්ෂය අවසන් වී දින 60 ක් ඇතුළත විගණකාධිපති වෙත භාර දිය යුතුය. එසේ වුවද, සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශනය දින 134 ක් ප්‍රමාදයකින් පසු 2023 ජූලි 13 දින විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි.	සංස්ථාව 2022 වර්ෂයේ වාර්ෂික ගිණුම් සකස් කර 2023 මාර්තු 02 දින අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය (BOD) වෙත අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය අළුතින් පත්කර ඇති බැවින් ඔවුන් සමාලෝචනය සඳහා කාලය ඉල්ලා සිටි අතර එය 2023 ජූලි 06 දින අනුමත කරන ලදී.	වක්‍රලේඛයට අනුකූලව කටයුතු කිරීමට නිසි අවධානය යොමු කළ යුතුය.